

Diskusjonsnotat til forhåndshøring

VISJON 2028

Del 1. Utviklingstrekk

Sammendrag

Lier er en attraktiv kommune for bolig- og næringsetablering. Kommunen er samtidig en nasjonalt viktig hagebrukskommune med mål om å ta vare på Lier som en grønn dal. Dette gir arealpress. Utviklingen av en fjordby står som en sentral strategi for å møte denne utfordringen. Byutviklingen kan ta mye av veksten i befolkning og arbeidsplasser i mange tiår. Byutviklingsstrategien er også avgjørende for å kunne nå målet om å utvikle et transportsystem som bidrar til 0-vekst i personbiltrafikken.

Befolkningssammensetningen i Lier er i endring. Kommunen står ovenfor en eldrebølge, noe som vil utfordre kommunens tjenestetilbud. Utviklingen må møtes ved å satse på forebyggende helsearbeid, teknologiutvikling, og sørge for at flest mulig ledige hender tas i bruk. En aldrende befolkning kan motvirkes ved god byutvikling. Å lykkes med å etablere en helseklynge på Brakerøya vil både bidra til mange nye arbeidsplasser og et helserelatert utdanningstilbud.

Lier har valgt å bli stående som en selvstendig kommune. Liunger er generelt tilfreds med relasjonen mellom kommunen og lokalsamfunnet, og kommunen bør bygge videre på dette tillitsforholdet. Lokalsamfunn er utgangspunkt for lokal identitetsfølelse, deltakelse og engasjement. Dette er sammenhenger som er viktige for trivsel og utvikling for den enkelte, og for lokalsamfunnet og demokratiet. På den annen side vil kommunen møte utfordringer med å løse de store utviklingsprosjektene i Ytre Lier. Store utviklingsprosjekter krever tilgang på kapital, tilstrekkelige ressurser og riktig kompetanse. Skal kommunen lykkes, kreves tydelige strategier og prioriteringer.

1. Liersamfunnets hovedutfordringer

Arealbruk

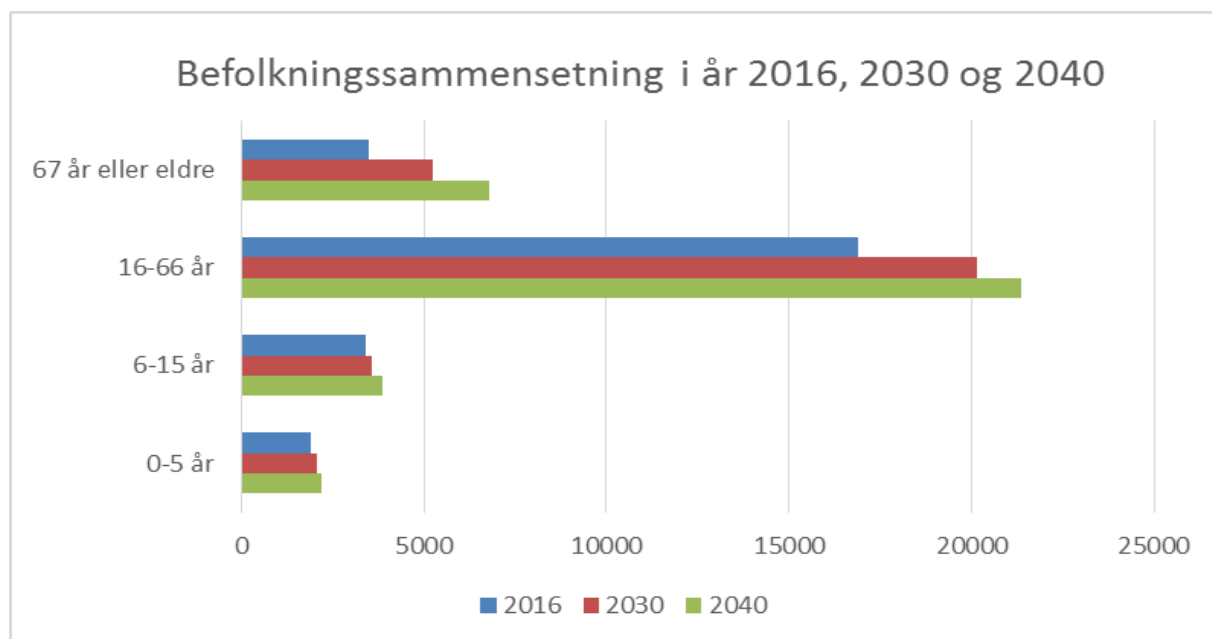
Lier kommune har en sentral plassering mellom Drammen og Oslo. Dette gjør bolig- og næringsutvikling svært attraktiv, og medfører sammen med samferdselstiltak et sterkt arealpress. Lier kommune har dyrka jord av meget høy kvalitet, og er blant landets viktigste jordbrukskommuner. Dette gjør det utfordrende å finne plass til boliger og næringsliv.

Demografi

Lier kommune har en befolkning på 26 000 innbyggere. Den årlige folketilveksten har i siste tiårsperiode i snitt ligget på 330 personer i året, noe som tilsvarer en vekst på 1,3 prosent. Kommuner som ligger nær storbyene forventes å vokse også fremover. Hovedalternativet i Statistisk sentralbyrås framskrivninger viser en befolkning i Lier på drøyt 30 000 personer i 2030 og nær 35 000 personer i 2040. Når byutviklingen i Ytre Lier igangsettes, kan det forventes en høyere vekst enn hva prognosene tilsier, som kun bygger på historiske data.

Befolkningen øker i alle aldersgruppene vist i figurene under fram mot 2030 og 2040, men det er spesielt i de eldre aldersgruppene vi ser en vekst. I 2040 forventes det nær en dobling av antall personer over 67 år. Dagens omsorg – og velferdstjenester er ikke bare eldreomsorg. De omfatter også yngre brukergrupper, og antall brukere øker. Både den generelle veksten og dreiningen mot en eldre befolkning vil føre til utfordringer for bærekraften i velferdsordningene.

Men bildet kan endre seg når fjordbyutbyggingen kommer i gang. Det forventes at mange eldre vil velge å flytte inn i byteiligheter og frigjøre eneboliger for barnefamilier. Den korte avstanden til Oslo vil kunne gjøre byen også attraktivt for yngre mennesker. Hvordan dette slår ut på bosettingsmønster og skolestruktur er fortsatt uklart.

Figur 1. Dagens befolkningssammensetning og forventet utvikling mot 2030 og 2040, SSB (MMMM).

Miljø og klima

Befolkningsveksten i Drammensregionen har medført en trafikkvekst som gjør at kø på veisystemet i dag er et problem i kommunen – særlig i Ytre Lier. Det vil ta mange år før store og grunnleggende infrastrukturtiltak vil bli gjennomført, og det forventes at problemene vil øke i omfang. Lier har dessuten et utbyggingsmønster som vanskeliggjør god betjening med buss, sykkel og gange. Dette skaper fremkommelighetsproblemer og bidrar til store klimagassutslipp.

Folkehelse

Alle innbyggere i Lier skal være i stand til å mestre egne liv. Det å ha god fysisk og mental helse, utdanning, arbeid og et sted å bo, er fire helt sentrale forutsetninger for livsmestring. Dersom en eller flere av forutsetningene ikke er tilstede, vil det kunne hindre at man kan klare seg godt i samfunnet. Liunger har generelt gode levekår, bra helsetilstand og gode levevaner. Kommunens hovedutfordringer ligger først og fremst innenfor områdene sosial ulikhet og psykisk helse.

Arbeid og utdanning

Den største delen av arbeidsstyrken i kommunen er sysselsatt, men det vil kreve en innsats for å holde arbeidsledigheten nede. Særlig ufaglært ungdom og flyktninger med lite skolegang står i fare for å bli arbeidsledige. Samtidig forventer vi mangel på arbeidskraft i yrker som krever yrkesfaglig utdanning. Kampen om arbeidskraften vil derfor tilspisse seg. Det ventes størst sysselsettingsvekst innen helse- og omsorgsnæringen og bygg- og anleggsnæringen. Den teknologiske utviklingen gir samtidig behov for rask omstilling i arbeidslivet og hjelp til yrkesmessig mobilitet.

Samfunn i endring

Kommunene er i stadig større grad involvert i oppgaveløsning av nasjonale og globale samfunnsutfordringer. Dette gir økt arbeidsomfang og flere spesialiserte oppgaver. I tillegg øker kravene til kvalitet på tjenestene, og den statlige sektorstyringen er blitt mer detaljert. Økende krav til kommunenes myndighetsutøvelse har kommet i form av flere lovpålagte rettigheter og plikter, og flere og mer komplekse enkeltvedtak som skal fattes.

Størrelsen og sammensetningen av fagmiljøene i en kommune vil ha betydning for kvaliteten på de tjenestene som tilbys innbyggerne. Med nye storkommuner både i øst og vest er bildet fortsatt uklart, men kan føre til at Lier må løse flere oppgaver på egenhånd, og at rekruttering av fagkompetanse blir utfordrende.

2. Muligheter Liersamfunnet bør utnytte

Grønn identitet og grønne kvaliteter

Liers viktigste særpreg er at det er landlig, men likevel bynært. Den grønne Lierdalen ligger i kort avstand både til Oslo og Drammen. Hagebruksproduksjon utmerker seg med lange tradisjoner innen bær, frukt, veksthus og frilandsgrønnsaker, og gjør Lier til en betydelig landbrukskommune i nasjonal sammenheng. Tilrettelegging for friluftsliv er høyt prioritert. I 2015 ble Lier kåret til årets friluftslivskommune. Nærheten til Drammensfjorden gir muligheter som til nå i begrenset grad er blitt utnyttet.

Sentral beliggenhet

Kommunen har en sentral beliggenhet med jernbane, E18 og Rv 23 gjennom bygda i sør. Det er også korte avstander til sentrale arbeidsmarkeder, utdanningsmuligheter og kulturtilbud. Det gjør Lier til en attraktiv bokommune og område for næringsetablering. Realisering av et nytt kollektivknutepunkt på Lierstranda vil styrke kommunikasjonsmulighetene ytterligere, og gi grunnlag for etablering av et stort antall boliger og arbeidsplasser. Ved å prioritere kollektivtrafikk, sykkel og gange, utvikles et konkurransedyktig og effektivt transportsystem.

Fjordbyutvikling

Lier skal gjennomføre ett av landets største byutviklingsprosjekter på Lierstranda. Første trinn i prosjektet blir etableringen av nye Drammen sykehus på Brakerøya. Det jobbes for å utvikle en helseklynge tett opp til sykehuset. Det planlegges også for et større utviklingsprosjekt på Gullaughalvøya. Prosjektene vil gi bolig- og næringsutvikling, etablere nye møteplasser, kultur- og fritidstilbud, og åpne for nye friområder. Sjøen gjøres tilgjengelig.

God byutvikling fremmer verdiskaping og næringsutvikling. Det er fordi attraktive steder tiltrekker seg nye innbyggere og den beste arbeidskraften. Fjordbyprosjektet gir derfor store muligheter for vekst og utvikling. Kompetanse er en sentral faktor for næringslivets konkurranseevne. Men tilbudet av arbeidskraft med høyere utdanning vil øke mer enn etterspørselen fremover. Dette gir større konkurranse om arbeidstakerne. For å skape nye kompetansearbeidsplasser må Lier lykkes med å utvikle et attraktivt byområde.

Samhold og tilhørighet

Tilbakemeldinger viser at Liunger opplever stor grad av tilfredshet med relasjonen mellom kommunen og lokalsamfunnet. Kommunen som geografisk område - og i flere sammenhenger mindre områder innenfor kommunen som tettsteder og skolekretser - er ramme og utgangspunkt for lokal identitetsfølelse, deltakelse og engasjement. Folk som føler tilhørighet deltar mer, og folk som deltar blir mer engasjert og føler større tilhørighet. Dette er sammenhenger som er viktige for trivsel og utvikling for den enkelte, og for lokalsamfunnet og demokratiet.

Lier har et svært aktivt foreningsliv. Kommunen har en tydelig samhandlings- og samarbeidslinje, noe som har bidratt til mange og engasjerte frivillige. Frivillig sektor er en vesentlig ressurs og bidragsyter for å sikre gode tilbud og aktive lokalsamfunn, i tillegg til å ha en egenverdi i seg selv. For at frivilligheten skal kunne bidra i enda større grad enn i dag, må kommunen tilrettelegge for ytterligere samarbeid. Kommunen har mange ressurssterke innbyggere, og gode muligheter for å lykkes.

Del 2. Visjon

Hva er en visjon?

En visjon handler ikke først og fremst om markedsføring. En visjon skal gi et mentalt bilde av fremtiden. Slik fungerer visjonen som et politisk styringsverktøy. Dette innebærer at visjonen bør romme kjerneverdier og overordnede målsettinger.

En visjon skal gi retning og slagkraft. Det skal være tydelig hvordan man skal utvikle seg som samfunn. En visjon som evner å formulere et tydelig fremtidsbilde har verdi som noe befolkningen kan stille seg bak og la seg inspirere av. En visjon som mangler retning og en tydelig prioritering har liten verdi.

Lier kommunes visjon

Grønne Lier er et godt og innarbeidet begrep som har eksistert som visjon i flere kommuneplanprosesser. Ved forrige kommuneplanrevisjon ble i tillegg «-for alle innbyggere» lagt inn som en del av visjonen.

Visjonen bør gis et oppdatert innhold som gjenspeiler dagens samfunn, og som svarer på dagens utfordringer. Å gjennomføre en egen visjonsprosessen vil gi retning på arbeidet med å utforme mål, strategier og innsatsområder i kommuneplanens samfunnsdel. Dagens visjon med forslag til et oppdatert meningsinnhold er angitt under.

Det er utledet tre ord – eller begreper – som er beskrivende for visjonen. Disse trenger ikke å ha gyldighet for alle nivåer og områder til enhver tid. Ordene kan deles opp, slik at man velger å forholde seg til det begrepet som er mest relevant og nyttig for sitt felt. Dette gir fleksibilitet og dynamikk i hvordan visjonen kan tas i bruk.

Grønne Lier – for alle innbyggere

Levende

Lier skal bevares som en grønn dal. Matjord, landskapskvaliteter og naturverdier skal ivaretas. Vi skal ta samfunnsansvar ved å omstille oss til et lavutslippssamfunn. Ved fjorden skal vi utvikle en grønn by.

Frisk

Lier skal prioritere grønne tilbud - tiltak som fremmer innbyggernes helse og trivsel. Dette gjør vi ved å tilrettelegge for aktivitet, kultur, frivillighet og inkluderende lokalsamfunn.

Nyskapende

Lier skal gjennomføre det grønne skiftet. Vi skal stimulere til vekst og omstilling som gir økt verdiskaping, men med en mindre samlet miljøbelastning. Vi skal bidra til næringsutvikling og samfunnsinnovasjon.